

SAKSBEHANDLER
Kristi Vindedal

VÅR REF.
09/00752-18

ARK. Forvaltningsarkivet
008.0

DERES REF.
14/4565

INNVALGSTELEFON

+47 98202846

DERES DATO

VÅR DATO
10.10.2014

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse til utkast til forskrift om miljøvurderinger av tiltak etter sektorlover

Riksantikvaren viser til deres brev av 10.7.2014 med høring av forskrift om miljøvurderinger av tiltak etter sektorlover.

Endringene som foreslås er en tilpassing til krav fra ESA som har reist spørsmål ved flere punkter i Norges implementering av direktivene om konsekvensutredninger. Det foreslås også flere nasjonalt begrunnede endringer.

Behandling av vedlegg-II tiltak

Det er vedtatt en lovendring i kapittel 14-2 i Plan- og bygningsloven som åpner for at det ved forskrift kan gis regler om hvilke tiltak og planer som omfattes av krav til melding med forslag til utredningsprogram.

Den vedtatte endringen følges opp med forslag om en forenklet modell for behandling av tiltak som omfattes av vedlegg II. I § 2 om forskriftens saklige virkeområde framgår at tiltak etter *b) søknad om tillatelse for tiltak nevnt i vedlegg II* ikke omfattes av reglene om melding og fastsetting av utredningsprogram, men skal vurderes nærmere etter bestemmelsene i § 3. Departementet skriver at formålet med denne endringen i behandlingen av vedlegg II-tiltak er forenkling av saksbehandlingen for de mindre tiltakene. Det vises til at disse i mange tilfeller ikke har en meldingsfase/varsling i loven som hjemler vedtaket.

Riksantikvaren ser at det kan være behov for forenklinger, særlig sett i lys av bortfallet av størrelseskriterier for vedlegg-II tiltakene, men ser samtidig noen utfordringer ved den forskriftsendringen som departementet foreslår. For de vedlegg-II tiltak der vesentlige miljøinteresser blir berørt av tiltaket, vil det være en stor fordel om dette kommer fram tidligst mulig under forberedelsen av søknad om tiltak. Dette vanskeligjøres av at det i mange av de aktuelle lovene ikke er hjemlet en oppstartfase eller varsling. Ansvaret for å klarlegge konsekvenser, blir nå tillagt tiltakshaver i forberedende fase og miljømyndighetenes syn blir formelt først kjent i søknadsfasen. Dette kan gi mindre forutsigbarhet for tiltakshaver.

Det vil da være nyttig og viktig at tiltakshaver tar kontakt med miljømyndigheter, herunder regional kulturminnemyndighet i en tidlig fase. Det kan bidra til å avklare eventuell konflikt med vesentlige miljøinteresser og de kan ta inn nødvendige utredninger og vurderinger i søknaden. Videre vil det være behov for at tiltakshaver tar kontakt med kulturminnemyndighet for å avtale prosess for gjennomføring av undersøkelser etter kulturminneloven § 9 slik at dette

kan planlegges i god tid. Det bør vurderes om det kan formaliseres rutiner der tiltakshaver må ha kontakt med regionale miljømyndigheter, inkludert kulturminneforvaltningen, tidlig under forberedelsen av søknaden

Nye rutiner for kulturminneregistreringer etter kulturminneloven i vindkraftsaker, jf. brev fra Klima- og miljødepartementet av 27.november 2013 baserer seg på at det skal avklares tidlig hvilket potensiale for funn av automatisk fredete kulturminner som foreligger i planområdet. Prosessen knyttes til meldingsfasen. Riksantikvaren mener at det vil være behov for å utvikle rutiner for saker som gjelder vindkraftverk under 10 MW som er tilpasset den foreslåtte endringen av forskriften.

Vedlegg III. Kriterier for vurdering av om et vedlegg II-tiltak anses å ha vesentlige virkninger

Vedlegg III inneholder utvelgingskriterier som skal benyttes for å vurdere om et vedlegg II-tiltak kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Slike vurderinger skal etter forslaget nå gjennomføres i forbindelse med utarbeiding av søknad. Hensikten med disse kriteriene er at de skal sikre at tiltak som kan ha vesentlige virkninger blir utredet og klarlagt. Innen Riksantikvarens ansvarsområde må kriteriene sikre at vesentlige virkninger på kulturminner, kulturmiljøer og landskap dekkes.

Vedlegg III tilsvare § 4 i gjeldende forskrift. Det er gjort noen redigeringsendringer i vedlegg III. Sammenlignet med gjeldende forskrift fra 2009, har vern etter naturmangfoldloven og fredning etter kulturminneloven blitt delt i hver sitt punkt. Punkt a) gjelder konflikt med områder vernet etter naturmangfoldloven, punkt b) gjelder konflikt med fredning etter kulturminneloven. Det er også nytt at det vises eksplisitt til de to lovene, noe som kan sies å være en innskrenkning av virkefeltet kriteriet.

I utkastet er vern som hensynssone etter plan- og bygningsloven ikke nevnt som kriterium. Heller ikke områder som er omfattet av rikspolitiske bestemmelser eller retningslinjer gitt etter plan- og bygningsloven av 1985 eller statlige planretningslinjer, statlige planbestemmelser eller regionale planbestemmelser gitt i medhold av loven av 2008. I gjeldende forskrift inngår disse i § 4 d). Vernede vassdrag fanges imidlertid nå opp av punkt f). Retningslinjene som plan- og bygningsloven hjemler må forstås som retningsgivende også for statlige sektorer og deres søknadsbehandling av tiltak etter sektorlover og burde slik sett inngått. Plan- og bygningslovens bestemmelser kan brukes for å ivareta nasjonale kulturminneinteresser. Et punkt tilsvarende § 4, d) i gjeldende forskrift bør etter Riksantikvarens syn tas inn i forskriften, vedlegg III.

Med oppsplittingen av naturmiljø og kulturmiljø i to punkter, har landskap fått en egen bokstav; « f): kan komme i konflikt med særlig verdifulle landskap,... ». Det er viktig at landskap tas med som kriterium uten at det stilles krav om vern eller foreslått vern. Dette gir mulighet for å fange opp landskap som er prioritert nasjonalt på andre måter enn gjennom formelt vern. Notatet peker på verdensarvområder, og flere kategorier prioriterte kulturlandskap. I denne sammenheng vil vi trekke fram at Riksantikvaren på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet gjennomfører et forprosjekt om *Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse*. Dersom det besluttes videreført til hele landet, vil dette være et nytt eksempel på særlig verdifulle landskap.

NB!-registeret (register for nasjonale kulturminneinteresser i by), som Riksantikvaren har utarbeidet på oppdrag fra departementet, er også et sammenlignbart eksempel på nasjonale prioriteringer. Riksantikvaren anbefaler sterkt at NB!-registeret inkluderes som et kriterium i vedlegg III.

I f) settes særlig verdifulle landskap sammen med villmarks områder eller vernede vassdrag. Riksantikvaren minner i denne sammenheng om at landskapsbegrepet i Den europeiske landskapskonvensjonen omfatter alt landskap fra sentrale bylandskap til perifere kyst- og fjellandskap. Dette bør tydeliggjøres i veiledning til forskriften.

Andre merknader

Riksantikvaren gir sin støtte til at det nå klargjøres at konsekvensutredninger, herunder feltarbeid, skal utføres av personer med relevant faglig kompetanse, jf. § 7. dette kan bidra til å styrke kvaliteten på utredningene.

Riksantikvaren ser det som positivt at det nå stilles krav om at data fra miljøutredninger skal gjøres tilgjengelig for offentlige myndigheter slik at de kan legges inn i offentlige databaser, jf. foreslått § 8, fjerde ledd. Dette øker samfunnets nytte av nedlagte ressurser i utredningsarbeid. Vi merker oss at det skal utarbeides en veileder med oversikt over aktuelle databaser og tilhørende standarder for registrering av data. Riksantikvaren kan bidra i dette arbeidet med opplysninger om våre databaser og bruken av disse.

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Vennlig hilsen

Jostein Løvdal (e.f.)
Fungerende avdelingsdirektør

Kristi Vindedal
Fungerende seksjonssjef

Kopi til: Miljødirektoratet - Trondheim, Postboks 5672 Sluppen, 7485 TRONDHEIM/
Klima- og miljødepartementet - Kulturminneavdelingen, P.B. 8013 Dep, 0030 OSLO